

TRIBINA UDRUGE FRANAK O KOLEKTIVNOJ PRESUDI I PRAVIMA POTROŠAČA NA OBEŠTEĆENJA

- 1. Što znači kolektivna presuda u slučaju franak**
- 2. Ništetnost ugovora odnosno ništetnost ugovornih odredaba**
- 3. PRAVNA PITANJA: konverzija, ništetnost ugovora, zastara za eure i kune**
- 4. Zastara potraživanja za CHF kredite**
- 5. Izračuni**
- 6. Dokumentacija za tužbe**
- 7. Nasljednici**
- 8. Revizije banaka**
- 9. Zastupanje po odvjetnicima u pojedinačnim sporovima**
- 10. Kako razgovarati s odvjetnicima**

1.

ŠTO ZNAČI KOLEKTIVNA PRESUDA U SLUČAJU FRANAK

- ▶ Presuda VTS RH donesena je 13. lipnja 2014. za nepoštenu promjenjivu kamatnu stopu (PKS) za 7 banaka te 14. lipnja 2018. za Sberbank.
- ▶ 14. lipnja 2018. VTS RH presudio je da je i valutna klauzula (VK) CHF nepoštena i ništetna u ugovorima koji su ugovoreni u svih 8 banaka, PBZ-u, ZABA-i, Sberbank (bivša Volksbank), Addiko bank (bivša Hypo i Slavonska banka), OTP Bank, Erste banka, Reiffesen Bank (RBA) i Splitska banka te je istoga datuma presuđeno i da je nepoštena i ništetna ugovorena promjenjiva kamatna stopa u Sberbank.
- ▶ Ta presuda obvezujuća je za sve sudove u RH, za sve vrste potrošačkih ugovora o kreditu s valutnom klauzulom CHF i prema 8 osuđenih banaka te u privatnim sudskim procesima oni moraju na temelju kolektivne presude presuditi i za pojedinačne ugovore te iste nepoštene ugovorne odredbe.
- ▶ Kolektivna presuda ne primjenjuje se direktno na druge vjerovnike, i na druge vrste pravnih poslova s CHF valutom, a pitanje EURO i KUNSKIH kredita u smislu obvezujuće primjene kolektivne presude nije još uvijek utvrđeno.

2.

NIŠTETNOST UGOVORA ODNOSNO NIŠTETNOST UGOVORNIH ODREDAVA

U privatnim tužbama moguće je tužbene zahtjeve postaviti:

- ▶ **A** - ništetnost ugovora, podredno ništetnost ugovornih odredaba VK CHF i PKS
- ▶ **B** - samo ništetnost ugovornih odredaba VK CHF i PKS
- ▶ **vezano uz a)** ide zahtjev za vraćanje svih uplaćenih iznosa plus zatezne kamate podredno za vraćanje preplaćenih iznosa VK CHF i kamata plus zatezne kamate
- ▶ **vezano uz b)** ide zahtjev za vraćanje preplaćenih iznosa razlike tečaja za VK CHF i preplaćenih kamata plus zatezne kamate.

NIŠTETNOST UGOVORA ODNOSNO NIŠTETNOST UGOVORNIH ODREDAVA

Zasad još uvijek ne postoji sudska praksa kojom bi bila utvrđena ništetnost cijelog ugovora. Takav zahtjev financijski je za većinu najpovoljniji no rizici kod takvog zahtjeva su jako visoki troškovi postupka odnosno mogućnost da kod neuspjeha u takvom zahtjevu tužitelj snosi svoje troškove postupka kao i činjenica da sudovi još nisu odlučivali o međusobnim zahtjevima za povrat novca kod takvih ugovora. Vrhovni sud je prije slučaja Franak imao stajalište o zastari 5 godina od dana stjecanja sredstava odnosno potraživati se moglo zadnjih 5 godina od dana podizanja tužbe, međutim upitno je kako će se konačno suditi po tim predmetima, pogotovo imajući u vidu novo stajalište Vrhovnog suda o prekidu zastare za potrošače.

NIŠTETNOST

Ugovor koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva ništetan je, osim ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu pravnu posljedicu ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo.

Opći razlozi ništetnosti:

- protivan Ustavu RH: potrebna konkretna odredba URH, ne samo ustavno načelo
- protivan prisilnim (kogentnim) propisima
- protivan moralu društva: širok i fleksibilan pojam

3.

PRAVNO PITANJE O PRAVU NA OBEŠTEĆENJE NAKON KONVERZIJE

Vrhovni sud RH odlučio je revizijom Rev-2868/18 da dužnici iz konvertiranih kredita imaju pravni interes utvrđivati ništetnost ugovornih odredaba te će se na sudovima vještačenjem morati dokazati da konverzijom CHF kredita nismo dobili obeštećenje u skladu s EU pravom. U pravilu to znači da će se morati usporediti rezultat konverzije s rezultatom utvrđenja tužbenog zahtjeva za ništetne ugovorne odredbe za nepoštene kamate i nepoštenu valutnu klauzulu CHF. Budući da konverzijom nismo dobili niti preplaćene kamate, niti preplaćeni tečaj, niti pripadajuće zatezne kamate, nema sumnje da će vještačenjem biti utvrđeno da se presudom za konvertirani kredit također mora isplatiti preplaćena kamata, i preplaćeni tečaj, kao da konverzije nije niti bilo. No, to je pravna bitka koja slijedi, i za koju nemamo pravomoćno utvrđenje prava na isplatu, pa onda u skladu s time predstoji još neko vrijeme, možda jedna ili dvije godine, do prvih pravomoćnih presuda kojima će konačno biti utvrđen i način obeštećenja za konvertirane kredite. Stoga morate biti strpljivi i spremni na pravnu bitku do konačne pobjede.

4.

PRAVNO PITANJE O NIŠTETNOSTI CHF UGOVORA

Često smo o tome govorili kako su CHF ugovori ništetni, ali ne postoji sudska praksa po tome pitanju, pa će i to biti nešto o čemu će odlučivati Vrhovni sud RH. Postoje prijašnje odluke Vrhovnoga suda o tome da bi takva vrsta ugovora kao što je naš, s ništetnim predmetom i cijenom, trebao biti cijeli ništetan. No, o tome ipak odlučuje na kraju Vrhovni sud RH, i dok ne odluči – ne možemo biti sigurni. Stoga svatko tko bude tužbom tražio ništetnost ugovora, mora biti svjestan i rizika koji iz toga slijedi. Na taj i na sve druge rizike, odvjetnik mora upozoriti svojeg klijenta.

5.

ZASTARE POTRAŽIVANJA PO CHF KREDITIMA

Prema odluci Vrhovnoga suda RH nema zastare potraživanja u privatnim procesima na temelju kolektivne presude. Prema stavu sudaca Vrhovnoga suda RH, to znači sljedeće:

- a) do 12. lipnja 2019. nije zastarjelo ništa po pitanju preplaćenih kamata, a to znači da se mogu dobiti sve preplaćene kamate od 2003. pa nadalje; izuzetak je Sberbank, za koju to vrijedi sve do 14. lipnja 2023., jer je ta banka osuđena tek ove godine
- b) do 14. lipnja 2023. nema zastare potraživanja na temelju razlike tečaja za svih osam banaka.

ZASTARE POTRAŽIVANJA PO CHF KREDITIMA

Napominjemo još jednom da je u slučaju presude za ništetnost CHF ugovora upitno kako će sudovi računati zastaru i kako će se postaviti prema protuzahtjevima banaka. Stara praksa Vrhovnog suda je kako zastara restitucije za ništetne ugovore nastupa protekom 5 godina od pravnog posla, odnosno stjecanja novca drugim riječima može se potraživati samo zadnjih 5 godina od dana podizanja privatne tužbe. Nova presuda VSRH utvrdila je prekid zastare kolektivnom tužbom u vezi s presuđenim ništetnim ugovornim odredbama, a moguće je da u međuvremenu dođe do daljnje promjene sudske prakse. To je nešto što se zasad nije dogodilo, pa onda o tome ne možemo govoriti.

Zbog svega toga, potrebno je pokrenuti svoj sudski proces najkasnije 12. lipnja 2019. ako želite dobiti preplaćene kamate. Ako i zakasnite, nakon toga ćete imati vremena tužiti sve do lipnja 2023. za razliku tečaja, jer zastara za razliku tečaja nastupa tek 14. lipnja 2023.

Ako ste ugovorili kredit u Volksbank odnosno Sberbank, onda trebate pričekati odluku o revizijama banaka po kolektivnom slučaju franak, i tek nakon toga pokrenuti sudski postupak, budući da imate vremena za tužbu sve do 2023. godine.

6.

ZASTARE PREPLAĆENIH KAMATA IZ EURO I KUNSKIH KREDITA

To je još jedno neriješeno pitanje. Postoje mišljenja da nema zastare potraživanja preplaćenih kamata za EURO i KUNSKE kredite, kao i za CHF kamate, ali postoje i suprotna mišljenja. EURO i KUNSKI dužnici (pritom ne mislimo na dužnike koji su konvertirali kredite u euro, pa kasnije refinancirali u kune) stoga moraju biti spremni na rizik da će možda imati pravo dobiti samo zadnjih 5 godina preplate od dana podizanja privatne tužbe.

7.

IZRAČUNI ZA NIŠTETAN UGOVOR

Ako je ugovor ništetan, banka mora vratiti sve kunske iznose koje je dužnik uplatio plus zateznu kamatu za svaku uplatu. Dužnik mora vratiti kunski iznos kredita. Pa se onda ta dva iznosa prebiju, i ostatak dobije tužitelj. No, to je slučaj ako nema zastare potraživanja.

Ukoliko postoji zastara potraživanja, onda se može dobiti samo zadnjih 5 godina od dana podizanja tužbe, s tim da ukoliko još uvijek otplaćujete kredit, više ne biste morali plaćati ništa nakon pravomoćne presude.

Svatko mora samostalno odlučiti hoće li tužiti da je ugovor ništetan.

8.

IZRAČUNI ZA RAZLIKU TEČAJA I PREPLAĆENU KAMATU

Ako se netko odluči za tužbu za nepoštene ugovorne odredbe, izračun se radi tako da se od svakoga pojedinog anuiteta uplaćenog u kunama oduzima svaki pojedini iznos početnoga anuiteta u kunama. Na svaki preplaćeni iznos dodaje se i zatezna kamata. Sve to zbrojeno čini ukupni iznos koji je banka dužna vratiti odnosno platiti. No, najtočniji izračun obuhvaća posebno kamatu, a posebno tečaj, i takav izračun trebalo bi stavljati u tužbeni zahtjev. Kalkulator za takav tužbeni zahtjev Udruga Franak zasad nema u pripremi.

9.

DOKUMENTACIJA ZA TUŽBE

Za tužbe su potrebni:

- a) ugovor o kreditu i aneksi, ako je bilo aneksa
- b) promet po CHF kreditu s iskazanim anuitetima te udjelima kamate i udjelima glavnice u svakome anuitetu te promet po kreditu nakon konverzije, ako ste konvertirali kredit
- c) obavijest o promjenama kamatnih stopa po CHF kreditu
- d) otplatni plan po CHF kreditu (prvi i cjelokupni)
- e) specifikacija uplata

Na temelju informacija koje smo dobivali od korisnika kredita, primijetili smo da banke različito nazivaju i različito prikazuju tražene podatke. Iz toga razloga, izradili smo tablicu u kojoj je za svaku od 8 osuđenih banaka točno prikazano što da tražite i koje podatke pojedini dokument sadrži, a uz pomoć tablice možete i prekontrolirati već dobivenu dokumentaciju.

Link za preuzimanje tablice dokumentacija po bankama:

<http://udrugafanak.hr/tablica-dokumentacije-za-podizanje-tuzbe-po-bankama/>

Neke banke podatke prikazuju na više, neke na manje dokumenata pa iz tog razloga neka od polja u tablici nisu popunjena. Također smo dobili informacije da banke izdaju pogrešnu ili dokumentaciju s pogrešnim podacima pa vam savjetujemo da na temelju početnog ugovora i dodataka ugovoru, sve dobro provjerite. Dokumente možete zatražiti osobno u poslovnici ili putem maila na temelju sljedećeg predloška:

„Poštovani,

sukladno odredbama Zakona o potrošačkom kreditiranju i Zakona o zaštiti potrošača molim da mi pisanim putem dostavite sljedeću dokumentaciju po mom kreditu, kreditna partija broj XXX, broj ugovora XXX:

1.

2.

3.

...

Molim vas za ažurnost u postupanju te poštivanje zakonskih rokova. Unaprijed zahvaljujem.“

Ako banka na vaš zahtjev ne želi dati potrebnu dokumentaciju (promet i obavijest o promjenama kamatnih stopa, a možda i kopije ugovora, ako ste ugovore zagubili), napišite pisani prigovor banci, a posljednja opcija jest stupnjevita tužba kojom će se tijekom procesa sudski naložiti banci da dostavi materijale potrebne za vještačenje.

10. NASLJEDNICI

Ukoliko je netko naslijedio korisnika kredita koji se još uvijek otplaćuje ili je kredit već otplaćen, nasljednik ima sva prava na tužbu, kao da je on bio korisnik kredita.

11. REVIZIJE BANAKA NA VRHOVNOME SUDU

Banke su predale revizije na VS RH i traže da se ukine nova presuda VTS-a. Mi ne vjerujemo da su moguće bilo kakve promjene, jer je sve vrlo kvalitetno i analitično već utvrđeno, i nikakvi novi elementi neće promijeniti činjenično stanje. Na kraju može ponovno o svemu odlučivati i Ustavni sud, što će se vjerojatno i dogoditi. No, Udruga Franak smatra da nema razloga za brigu pošto su i Vrhovni sud i Ustavni sud već jednom imali taj predmet na odlučivanju.

12. ODVJETNICI

Svaki član Udruge Franak može zatražiti popis odvjetnika koji su prošli to savjetovanje te razgovarati s nekim od njih za zastupanje u privatnoj tužbi. Udruga Franak nakon slanja toga popisa više nema nikakav utjecaj na sudski proces, i to je nešto što je isključivo stvar poslovnoga odnosa tužitelja i njegova zastupnika odvjetnika. Udruga Franak također ne može odgovarati za kvalitetu rada tih odvjetnika koji će biti na popisu. Svaki odvjetnik osobno odgovara za svoj rad.

Svatko može, i ima pravo samostalno pronaći za zastupanje nekog od odvjetnika koji nije bio na savjetovanju, i koji se ne nalazi na popisu Udruge Franak. Svatko od vas, samostalno će odlučiti hoće li čekati još mjesec-dva na popis odvjetnika, ili će u međuvremenu sam potražiti odvjetnika za zastupanje.

Udruga Franak spremna je i tim odvjetnicima, na njihov zahtjev, uputiti svu potrebnu relevantnu sudsku praksu radi kvalitetnoga vođenja procesa.

13.

KAKO RAZGOVARATI S ODVJETNICIMA

Odmah na prvome razgovoru treba odvjetnika pitati koliko košta razgovor, valja tražiti ponudu za zastupanje, a za sve što se plati, mora postojati pisani trag. Razgovarati valja otvoreno i valja tražiti da se bude informiran o svim postupanjima na sudu.

Varijante za naplatu mogu biti:

- po tarifi
- pola tarife
- provizija, maksimalno 30% od dosuđenoga iznosa.

Sve to je stvar dogovora s odvjetnikom, koji mora biti transparentan i fer, i koji mora postupati po Etičkom odvjetničkom kodeksu.

KAKO RAZGOVARATI S ODVJETNICIMA

O mogućim troškovima u sudskome procesu mora se razgovarati s odvjetnikom, koji bi morao znati koliko okvirno može koštati proces u skladu s načinom utuženja.

Proces može trajati od dvije do tri godine do pravomoćnosti presude.

Udruga Franak neće se miješati u vaše odnose s odvjetnicima, niti na to ima pravo. Odvjetnici za svoj rad odgovaraju svojom čašću, ali i materijalno, jer ukoliko njihovom krivnjom budu izazvani troškovi za vas, vi imate pravo na obeštećenje, zbog čega su svi odvjetnici osigurani od rizika štete za vas.

HVALA NA POZORNOSTI!

Prezentaciju pripremio:

Goran Aleksić

Prezentaciju revidirao:

Srđan Kalebota, odvjetnik

Grafička priprema:

Saša Dešković